

Указ Президента України від 21 квітня 1999 р. № 422/09 // Офіційний вісник України. — 1999. — № 16.

3. Бегма В.М. Військово-технічне співробітництво в умовах глобалізації: український вимір: зб. матеріалів «круглого столу». — К.: НІСД, 2011. — 80 с.

4. Про державний контроль за міжнародними передачами товарів військового призначення та подвійного використання: Закон України від 20 лютого 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. — 2003. — № 23. — Ст. 148.

5. Митний Кодекс України від 13 березня 2012 р. // Відомості Верховної Ради України. — 2012. — № 44-45, № 46-47, № 48. — Ст. 552.

6. Питання Державної компанії з експорту та імпорту продукції і послуг військового та спеціального призначення: постановою Кабінету Міністрів України від 9 жовтня 1996 р. № 1247 // Офіційний вісник України. — 2008. — № 59. — Ст. 2013.

7. Рекомендації громадянам України щодо ввезення в Україну засобів індивідуального захисту з країн-членів ЄС: Оголошення Міністерства Закордонних Справ України від 14 липня 2014 р. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://mfa.gov.ua/ua/press-center/notes/2636-rekomendacii-gromadyanam-ukrajini-shhodo-vvezennya-v-ukrajinu-zasobiv-individualynogo-zahistu-z-krajin-chleniv-jes>

8. Про Державну фіскальну службу України: постановою Кабінету Міністрів України від 21 травня 2014 р. № 236 // Офіційний вісник України. — 2014. — № 55. — Ст. 1507.

УДК 342.95

Опалинський О. В., студент 5 курсу судово-адміністративного факультету НУ «ОЮА»

Деякі аспекти тимчасового зберігання товарів під митним контролем

Інститут тимчасового зберігання являється важливою складовою здійснення зовнішньоекономічної діяльності, який сприяє прискоренню та спрощенню митних формальностей. Стаття висвітлює окремі аспекти тимчасового зберігання товарів під митним контролем, наводить перелік об'єктів, на яких можливе їх розміщення, визначає вимоги до утримувачів відповідних об'єктів а також наводить проблемні аспекти законодавчого регулювання діяльності останніх.

Ключові слова: митне оформлення, тимчасове зберігання, склад тимчасового зберігання, митний склад, митний контроль.

Інститут временного хранения является важной составляющей осуществления внешнеэкономической деятельности, который способствует ускорению и упрощению таможенных формальностей. Статья освещает отдельные аспекты временного хранения товаров под таможенным контролем, приводит перечень объектов, на которых возможно размещение, определяет требования к держателям соответствующих объектов, а также приводит проблемные аспекты законодательного регулирования деятельности последних.

Ключевые слова: таможенное оформление, временное хранение, склад временного хранения, таможенный склад, таможенный контроль.

Institute of temporary storage is an important component of foreign economic activity, which helps to speed up and simplify customs formalities. The article describes some aspects of temporary storage of goods under customs control, directs the objects where such placement is possible, defines the requirements for holders of the relevant objects and provides the problematic aspects of legislative regulation of these objects.

Keywords: customs clearance, temporary storage, temporary warehouse storage, customs warehousing, customs control.

Постановка проблеми. Склади тимчасового зберігання відіграють важливу роль у забезпеченні суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності можливості, до поміщення товарів у певний митний режим без сплати митних платежів, вирішити потенційні проблеми зі своїми контрагентами або дочекатися (у межах строку тимчасового зберігання) сприятливих умов у країні ринку збуту товарів. В наведеному аспекті, діяльність складів тимчасового зберігання покликана сприяти задоволенню інтересів як власників товарів у можливості відстрочити декларування та сплату митних платежів, так і держави у наповненні бюджету (шляхом оподаткування утримувачів складів тимчасового зберігання). Тому така діяльність суб'єктів митного права потребує чіткого нормативного регулювання, яке, на жаль, являється недосконалим, нестабільним і потребує уточнення.

Аналіз дослідження проблеми. Окремі аспекти діяльності із тимчасового зберігання товарів отримали відображення у наукових дослідженнях таких вчених митно-правової науки як: С.В. Ківалов, Є.В. Додін, П.В. Пашко, І.В. Безкоровайна, І.О. Бондаренко, А.В. Мазур, Д.В. Приймаченко тощо.

Мета статті полягає у аналізі нормативно-правових актів, які регламентують діяльність складів тимчасового зберігання та визначення їх ролі у реалізації державної митної справи.

Виклад основного матеріалу. Товари з моменту пред'явлення їх органу доходів і зборів до поміщення їх у відповідний митний режим можуть перебувати на тимчасовому зберіганні під митним контролем. Важливо відзначити, що у чинному законодавстві України з питань державної митної справи відсутнє визначення поняття «тимчасове зберігання». Однак в словнику термінів адміністративного права України під «тимчасовим зберіганням» розуміють – зберігання товарів під митним контролем, яке здійснюється в спеціально відокремлених та облаштованих приміщеннях, майданчиках, резервуарах чи інших місцях з моменту їх пред'явлення органу доходів і зборів України і до поміщення їх у відповідний митний режим [1, с. 429]. Тимчасове зберігання товарів здійснюється на складах тимчасового зберігання. У чітко визначених Митним кодексом України (далі – МК України) випадках таке зберігання здійснюється на складах органів доходів і зборів а також із використанням митного режиму митний склад.

Діяльність складів тимчасового зберігання регламентовано МК України та наказом Міністерства фінансів України «Про затвердження Положення про склад тимчасового зберігання» від 28.05.2012 р. № 613. Відповідно до ч. 1 ст. 237 МК України склад тимчасового зберігання – це відповідним чином облаштовані приміщення та/або криті чи відкриті майданчики, резервуари, холодильні чи морозильні камери, призначені для тимчасового зберігання товарів під митним контролем до поміщення їх у митний режим [2].

Щодо товарів гуманітарної допомоги, то для їх тимчасового зберігання з дозволу відповідного органу доходів і зборів вони можуть розміщуватися на складах організацій-отримувачів гуманітарної допомоги. Також склад тимчасового зберігання можуть розташовуватись поза межами пунктів пропуску через державний кордон України на територіях аеропортів, морських та/або річкових портів у яких здійснюються прийняття, навантаження, перевантаження,

вивантаження та видача товарів, що переміщуються через митний кордон України. Це дозволяє власнику товарів заощадити час та кошти на транспортування переміщуваних товарів до інших складів тимчасового зберігання.

Законодавець виділяє два типи складів тимчасового зберігання – закритого та відкритого типу.

Склад тимчасового зберігання закритого типу призначається виключно для зберігання утримувачем складу товарів, що належать йому, а склад тимчасового зберігання відкритого типу призначається для зберігання товарів, що належать будь-яким особам.

Дозвіл на відкриття та експлуатацію складу тимчасового зберігання відкритого або закритого типу надає митниця, в зоні діяльності якої розташовані відповідні складські об'єкти складу тимчасового зберігання.

Відповідно до наказу Міністерства фінансів України № 613 утримувачем складу тимчасового зберігання є суб'єкт господарювання, у власності, користуванні якого перебувають складські об'єкти складу тимчасового зберігання [3].

Так, згідно зі ст. 55 Господарського кодексу України (далі – ГК України) суб'єктами господарювання визнаються учасники господарських відносин, які здійснюють господарську діяльність, реалізуючи господарську компетенцію (сукупність господарських прав та обов'язків), мають відокремлене майно і несуть відповідальність за своїми зобов'язаннями в межах цього майна, крім випадків, передбачених законодавством.

Відповідно до положень ГК України суб'єктами господарювання є:

«1) господарські організації – юридичні особи, створені відповідно до Цивільного кодексу України, державні, комунальні та інші підприємства, створені відповідно до цього Кодексу, а також інші юридичні особи, які здійснюють господарську діяльність та зареєстровані в установленому законом порядку;

2) громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які здійснюють господарську діяльність та зареєстровані відповідно до закону як підприємці» [4].

При цьому на утримувача складу тимчасового зберігання не поширюється вимога щодо резидентства (яка присутня для утримувачів митних складів), а також не поширюється вимога щодо наявності у суб'єкта господарювання ліцензії на здійснення митної брокерської діяльності для утримання митного складу відкритого типу.

Стаття 15 МК України надає право здійснювати діяльність із тимчасового зберігання товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що перебувають під митним контролем, у приміщеннях, на відкритих та критих майданчиках уповноваженому економічному оператору. Інститут уповноваженого економічного оператора був вперше введений МК України 2012 р. Діяльність відповідного суб'єкта митних правовідносин покликана сприяти раціональному та ефективному здійсненню митних процедур, шляхом надання уповноваженому економічному оператору право на користування спеціальними спрощеннями відповідно до положень МК України. Так, наприклад, уповноваженому економічному оператору, якому видано сертифікат на спрощення митних процедур, може бути надане право на розміщення товарів на складі тимчасового зберігання закритого типу без отримання дозволу органу доходів і зборів.

Взаємовідносини утримувача складу тимчасового зберігання відкритого

типу з особами, які розміщують товари на цьому складі, відповідно до МК України визначаються відповідним договором. Під «відповідним договором» законодавець розуміє договір зберігання, який укладається із врахуванням положень Цивільного кодексу України.

Відповідно до ст. 936 Цивільного кодексу України (далі – ЦК України) за договором зберігання одна сторона (зберігач) зобов'язується зберігати річ, яка передана їй іншою стороною (поклажодавцем), і повернути її поклажодавцеві у схоронності. Відповідний договір слід віднести до реальних договорів, оскільки законодавець вказує на обов'язок зберігача зберігати вже передану річ. Такі договори вступають в силу з моменту передачі речі. ЦК України відносячи договір зберігання до договорів про надання послуг, встановлює загальне правило, за яким договір про надання послуг може бути розірваний, у тому числі шляхом односторонньої відмови від договору, в порядку та на підставах, встановлених кодексом, іншим законом або за домовленістю сторін. Таким чином, цивільне законодавство надає право особі, яка здала майно на зберігання, в будь-який час відмовитись від договору та отримати це майно [5, с. 269].

Проте ч. 3 ст. 325 МК України визначає, що користування та розпорядження товарами, транспортними засобами комерційного призначення, які перебувають під митним контролем, забороняються. В даному випадку норми МК України є спеціальними і саме вони підлягають застосуванню. Це зумовлено спеціальним статусом товарів, що перебувають під митним контролем. В іншому випадку склалася б ситуація з можливістю зловживання недобросовісними суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності своїми правами.

МК України не містить обмежень щодо виду товару, який покладається на збереження і вказує, що на складах тимчасового зберігання можуть розміщуватися будь-які товари. Однак небезпечні товари, товари, що можуть зашкодити іншим товарам, або товари, що потребують спеціальних умов зберігання, можуть розміщуватися тільки на складах тимчасового зберігання, які мають відповідні умови для зберігання таких товарів. Не допускається розміщення на складах тимчасового зберігання товарів, які швидко псуються або мають обмежений строк зберігання, якщо до закінчення строку їх придатності залишається менше одного місяця [1].

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, може визначати також перелік окремих видів товарів, які передаються на тимчасове зберігання під митним контролем лише на склади органів доходів і зборів.

Такий перелік товарів на сьогоднішній день відсутній. На нашу думку, доцільно було б визначити які товари не підлягають передавню на склади тимчасового зберігання. До таких, зокрема, можна було б віднести: а) валютні цінності; б) дорогоцінні метали, каміння та вироби з них; в) інвестиції; г) деякі піддакцизні товари (нафта, скраплений газ) та інші.

Статтю 238 МК України перелічено товари, транспортні засоби комерційного призначення, що підлягають обов'язковій передачі органу доходів і зборів для зберігання. Таке зберігання здійснюється на складах органів доходів і зборів, діяльність яких визначається положеннями МК України та наказом Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку роботи складу

митного органу» від 30.05.2012 р. № 627. Крім товарів, зазначених у частині першій вище наведеної статті, на складах органів доходів і зборів можуть зберігатися товари, що знаходяться на тимчасовому зберіганні під митним контролем із врахуванням положень глави 29 МК України.

Органи доходів і зборів несуть передбачену законом відповідальність за втрату або пошкодження товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що зберігаються ними. У випадку, передбаченому частиною четвертою цієї статті, таку відповідальність несе адміністрація підприємств, на складах яких розміщуються товари, передані органами доходів і зборів цим підприємствам на зберігання.

Під складами органів доходів і зборів розуміються складські приміщення, резервуари, криті та відкриті майданчики, холодильні чи морозильні камери, які належать органам доходів і зборів або використовуються ними і спеціально обладнані для зберігання товарів, транспортних засобів комерційного призначення.

Товари, які через свої властивості не можуть зберігатися на складі органу доходів і зборів, за рішенням керівника органу доходів і зборів або особи, яка виконує його обов'язки, можуть передаватися органами доходів і зборів на зберігання підприємствам, на складах яких створено необхідні умови для належного зберігання таких товарів. Для цілей МК України таке зберігання вважається зберіганням на складі органу доходів і зборів.

В даному випадку законодавством встановлено чітко визначені розміри плати за надання послуг із збереження товарів. Для розрахунку витрат за зберігання використовуються такі розрахункові одиниці використання складських приміщень:

- 1) піддон розміром 800 x 1200 мм (п.) — при розміщенні товарів на піддонах — 2 євро за 1 добу;
- 2) кубічний метр (м³) — у разі об'єктивної неможливості розміщення товарів на піддонах — 1 євро за 1 добу;
- 3) одиниця транспортного засобу (од.) — з урахуванням його ваги та кількості місць для сидіння — від 5 до 22 євро за 1 добу [6].

Витрати органу доходів і зборів відшкодовуються власником товарів, транспортних засобів або вповноваженою ним особою після їх митного оформлення при фактичному отриманні цих товарів, транспортних засобів.

Витрати відшкодовуються платником у гривнях за офіційним курсом Національного банку України, установленим на дату їх внесення, у сумі, розрахованій митним органом. Строк зберігання товарів і транспортних засобів на складі митного органу для обчислення витрат обчислюється, починаючи з одинадцятого дня після оформлення відповідних документів про фактичне прийняття товарів і транспортних засобів на зберігання митним органом і до дня їх видачі зі складу митного органу власникам або вповноваженим особам. Кошти, отримані як відшкодування витрат митного органу за зберігання товарів, транспортних засобів, зараховуються на спеціальні реєстраційні рахунки митних органів, відкриті в органах Державної казначейської служби України [7].

Зберігання товарів на складах тимчасового зберігання та на складах органів доходів та зборів (у випадку передбаченому ст. 238 МК України) є факультативною стадією митного оформлення. Тобто надавати товари на тимчасове

зберігання є правом власника цих товарів.

Варто відзначити, що зберігання товарів також можливе із застосуванням митного режиму «митний склад». Митний склад — це відповідним чином облаштовані складське приміщення, резервуар, холодильна чи морозильна камера, критий чи відкритий майданчик, призначені для зберігання товарів під митним контролем. Митний склад може бути закритого або відкритого типу.

Митний склад закритого типу призначається виключно для зберігання під митним контролем товарів, що переміщуються через митний кордон України згідно із зовнішньоекономічними договорами (контрактами), що укладаються утримувачем цього складу або учасниками об'єднання підприємств, учасником якого є утримувач складу.

Митний склад відкритого типу призначається для зберігання під митним контролем товарів, що переміщуються через митний кордон України згідно із зовнішньоекономічними договорами (контрактами), укладеними як утримувачем цього складу, так і будь-якими іншими особами. На відміну від утримувача складу тимчасового зберігання, утримувачем митного складу може бути виключно резидент, а утримувачем митного складу відкритого типу може бути суб'єкт господарювання, що має ліцензію на здійснення митної брокерської діяльності.

Висновки. Підсумовуючи варто зазначити, що головною метою організації складів тимчасового зберігання є створення сприятливих умов для здійснення зовнішньоекономічної діяльності, пов'язаної з ввезенням товарів і транспортних засобів в Україну, скорочення часу проведення митного контролю і митного оформлення цих товарів і транспортних засобів.

Тимчасове зберігання товарів під митним контролем є факультативною стадією митного оформлення, в якій також проявляється диспозитивний елемент у регулюванні митно-правових відносин. Адже з однієї сторони, власник товарів має право вибору власної поведінки (або помістити товари на зберігання, або задекларувати їх у відповідний митний режим), з іншої сторони масив повноважень органів доходів і зборів, в частині утримання, експлуатації та надання послуг із тимчасового зберігання (особливо це проявляється у діяльності уповноваженого економічного оператора) делегується суб'єктам підприємницької діяльності, що, в свою чергу, наближає національне законодавство з питань державної митної справи до світових стандартів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Адміністративне право України: словник термінів / за заг. ред. Т.О. Коломоєць, В.К. Колпакова: Держ. вищ. навч. закл. «Запорізь. нац. ун-т». — К.: Ін Юре, 2014. — С. 429.
2. Митний кодекс України: Закон України від 13 березня 2012 р. // Голос України. — 2012. — № 73—74.
3. Про затвердження Положення про склади тимчасового зберігання: наказ Міністерства фінансів України від 28 травня 2012 р. № 613 // Офіційний вісник України. — 2012. — № 62. — Ст. 2552.
4. Господарський кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. — 2003. — № 18, № 19-20, № 21-22. — Ст. 144.
5. Сасунов В.В. Цивільно-правове регулювання відносин, які виникають при зберіганні товарів на митних ліцензійних складах // Держава і право. Юрид. і політ. науки: збірник наук. праць. — Вип. 21, 2003. — С. 266-270.